

GYULAFEHÉRVÁRI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 8 K., félévre 4 K., negyedévre 2 K. Egyes szám ára 20 fill. Megjelenik minden héten egyszer: Csütörtökön.	Felelős szerkesztő és laptulajdonos: ÁVÉD JÁKÓ Munkatársak: Dr. Mayer Ödön, Balla István és Falu Kornél. Kiadó: PAPP GYÖRGY	Szerkesztőség Apaffy utca 186. sz. Kiadóhivatal: Papp György könyvnyomtató intézetében. Hirdetések díjszabás szerinti árban közöltetnek.
---	--	--

A magyar ipar jogos követelése a nemzetállam szempontjából.

A „nemzetállam” teóriáját kevesen ismerik. Legfeljebb politikusaink s jogászaik. Ezeknek is csak igen csekély töredéke. A „nemzetállam” teóriája ugyszólván egyedül áll. Megalapítója Kunz Ignác, a kolozsvári m. kir. tud. egyetem politikai tanára volt; kitételeben, de még ma is kevesen méltányolnak. Kunz több mint két évtizeden keresztül hirdette az egyetem katedrájáról a nemzetállam eszméit szemben az uralkodó politikai felfogással, az u. n. társasági-állam rendszerrel, mely minden magasabb etikai czélt, idealizmust mellőzve, tisztán az egyének sommázata érdekeinek önző kielégítésére helyezkedik.

A nemzetállam sokkal magasabb pontra emelkedik. Ez a rendszer az államot, mint egységes etikai személyt tekinti, mely mint öncélú lény elsősorban önmagáért él, hogy a benne rejlő szellemi és anyagi erőkapitalist a többi államok, mint szinte személyes lények sorában kellő érvényre juttassa. Emelett a nemzetállam — saját öncélja keretében — polgáraiért is él, kiknek mindegyike maga a nemzet. A nemzet pedig maga az állam és megfordítva: az állam maga a nemzet.

E helyütt jól megkülönböztetendő a nemzetállam, a nemzeti államtól. Ez nem egyenlő két fogalom! Más az egyik és más jelent a másik. A nemzeti állam lehet nemzet és társasági állam; míg a nemzetállam csak egy és pedig a fent körülírt értelemben veendő. Nemzetiről közönségesen olyan államban szoktunk beszélni, ahol több nemzetiség van, melyek közül egyik akár történelmi hivatásánál, multjánál vagy egyéb erejénél fogva kiemelkedik és saját karakterének s intenciójának bélyegét nyomja a többi nemzetiségre, miáltal nemzetivé válik. Így van ez velünk is. A magyar mint nemzetiség emelkedett ki a többi (román, horvát, szerb, tót, ruthén, német) nemzetiségek közt, miáltal nemzeti állammá fejlődött.

Tehát mindennemű homály eloszlatása végett elég legyen ennyi e két fogalom megkülönböztetésére.

A nemzetállamnak gerincze, lényege az, miszerint a polgár maga a nemzet, melynek gondolkodása, akarata és belső életprocesszusa a nemzetet alkotó polgárok milliói, együttvéve mint egységes, erkölcsi személyes lét gondolkodásának, akaratának és életprocesszusának felel meg.

Ha a polgárt minden egyes gondolkodásában, tetteiben a nemzet öncélja vezérli, akkor az a nemzet! aktiv államalany s mint ilyen életerős fejlődésre mindenkoron készen áll. A polgár léte, a nemzet léte, a polgár vagyona, a nemzet vagyona, melyről az — mint személyes léte fentartási eszközéről, miként az ember — önmaga rendelkezik.

A nemzetállamban mindent a nemzet öncéljának kell betölteni, a termőföld egyszerű művelésétől kezdve az emberi agy legszebb megnyilvánulásáig. És ha tovább menve az állami lét többi ágazatán, a törvényhozásban, kormányzásban, bíraskodásban, iparban, kereskedelemben, mezőgazdaságban, szóval minden foglalkozási ágban, minden polgár lelkében a nemzet öntudata él, — akkor beszélhetünk igazán nemzetálmról.

Hogy ez az idő valóban bekövetkezhessék, ehhez első kellék az emberek magasabb szellemi fejlődése s tisztultabb erkölcsi felfogása.

Ha az iparos eme említett szellemi kifejlődés s erkölcs mellett keze munkájába, kalapácsütéseibe a nemzet lehelletét viszi be, ezzel a nemzet öncéljának tett eleget. Ott kell lenni minden magyar iparos művében a nemzet öntudatának a bélyege, miként az megvan az angol iparosénál, aki, mikor termékét alkotja, a hatalmas britt nemzet szellemének hódol.

Önálló, fejlett ipar a nemzetnek legerősebb anyagi eszköze, fegyvere, melylyel kulturális czéljait megvalósíthatja s ráléphet a szellem-tőkélyesedés elérhető legmagasabb fokára. De itt fontosnak tartom megjegyezni, hogy a nemzetállamban minden egyes foglalkozás, ha azzal a nemzet öncélja erősödik — egyaránt értékkel bír.

Ime ez rövid vonásokban a nemzetállam teóriája, szemben a társasági államrendszerrel. Ez utóbbiban csupa egyhangu materializmus, egyéni érdekeket hajhászó realizmus van, mely soha sem tudja feleleveníteni a polgárok lelkületét s elernyedti idegei, miként a nemzetállam teóriája, melynek kellő mértékben kifejlődött ereje még a legfásultabb polgárban is felébreszti a nemzet érzelmének és gondolatának hevitő szikráját. Ez csupa élet, szakadatlan folyamat, amaz sötét komorság.

Lesznek sokan, kik azt fogják mondani, hogy nagyon messze állunk mi még a nemzetállam tényleges megvalósításától és így felette időelötti foglalkozni ennek keretében a magyar ipar követeléseiről. Hisz, ha a viszonyok mélyébe kutatunk, Magyarország, mint nemzeti állam sem forrot ki teljesen. Ugyszólván, még kezdetén vagyunk nemzeti mivoltunknak is, bárha ennek teljes érvényesítését ezeréves, lánczolatos multunknál fogva már régen kikellett volna küzdenünk.

E nemzeti jog sajátossága pedig abban áll, hogy a magyar a többi nemzetiségek felett minden irányban és téren érvényesíthesse történeti és jogi szuverenitását.

A magyar nemzetnek jelenleg tulajdonképeni feladata az, hogy ebbeli fejlődési fokozaton keresztül essék és csak ezután emelkedhetik magasabb fejlődési fokozathoz: a nemzetállam politikájához.

Minthogy a nemzetállam számos tekintetben a nemzeti állam követelményeit önmagában egyesíti; már mostani törekvésünkben s munkánkban is annak az erős tudatnak kell vezetni bennünket, hogy a nemzeti foknál mi meg nem állapodhatunk.

Az a tudat, hogy ebben a rendszerben ipari követeléseinket még nem dolgozták fel, — egymagában is elégséges ahhoz, hogy a figyelem ideterelődjék. Csalhatatlan a meggyőződés arra nézve, hogy Magyarország anyagi s kulturális megerősödésének soha ki nem apadható örök forrását a magyar iparban fogja megtalálni akkor, ha e forrást nem elzárni, de megnyitni törekszik.

TÁRCZA.

Csatangolás.

VII.

Sógoromnál a vendéglátás szíves volt. Mikor megtudta a fogattal történt kellemetlenségeket, szörnyű haragra lobbant, kész lett volna azonnal tülökre menni, ha emberünk jelen lett volna. „Szerencsére nem volt jelen”, s egyetlen mentegető szavamra úgy lecsendesedett, hogy még talán a díjakat is kifizette neki.

Hárman laknak együtt: a férj, a feleség és a nevelő apa illetve após, a jó Szultán János, az ösmerősök János bácsija, a ki a többi között a puskát már 1849-ben a nyergesi hágónál is annyira kitünően kezelte, hogy néhány orosz ezt a kezelést még ma is hangsúlyosan emlegeti a szép másvilágban.

Azóta csak a kászonszéki medvékkel ismertette meg ezen tudományát, de felik is azt, mert köztudomású közöttük, hogy hitetlenségük miatt nemcsak egy-kettő hagyta ott a fogát. Világos tehát, hogy a kászoni szép napok kiváló élvezetei között voltak azok az érdekes vadász kalandok is, miket János bácsi, hol négyszem között, hol társaság előtt különös élvezettel elbeszellt.

Kár, hogy az öreg, (de ezt csak nagyon csendesen mondom, mert kikapok érte) a betegség megtépdeste! Azért azonban ma sem hagyja magát.

A félreértés elkerülése végett kijelentem, hogy a kászoni medvék alatt valóságos négylábu állatokat értek. Különben a kifejezést érhetném átvitt illetve jelképes értelemben is, mert az öreg annak idejében legény volt a gáton s akit megtalált fogni az ő két kezével, hát az úgy meg volt fogva, hogy „még a házassága napján is megemlegette.” De hát az öreg mindig jó ember volt s ilyen emlegetés nem sok történetelt. És ezt nemcsak az a tekintély tanúsítja, melyet ezen a vidéken még ma is élvez, mert ezt puskával és ököllel is meg lehet szerezni, hanem bizonyítja az emberek és bizonyítja az, hogy az öreg vagyonának legnagyobb része más emberek bajainak elsímitására fordult.

A Szultán nevet nem örményből fordították jámbor filologusok magyarra, hanem az örmény eredeti helyett a nép ajándékozta meg az új eredetivel nem János bácsit, hanem azt az ösanyát s vele a családot, a ki még a jó törökvilágban az egyik török pasát „valami ok” miatt úgy megigazgatta, hogy az eszeveszett futásban keresett menedéket. A ki ilyen hatalmat tudott kifejteni, az csak a „Szultán” lehetett s így ragadt a név a családra.

Sógorom? Ő rendkívül praktikus ember, három fejedelmi családnevet egyesített a maga családjában: használja egyszer a Szultán nevet, mert a török-magyar rokonság révén a székely atyafiakat kenyerézi le vele; de még előbb használja az „Izsák” vezeték ne-

vet, mely szintén fejedelmi, törzsfői név s vele magához köti a szemitákat; nőül legalább anyai ágon „Császár” családból vett feleséget s ezzel lekenyerézi az az átutazó osztrákokat. Végül a „Lukács” név az örmények kedvencz neve, melyet külön hangsúlyozással „Lakács”-nak ejtenek ki. Így szerzi a sógorom magának a népszerűséget Kászonban. Tessék elhinni!

Praktikusságának másik példája az, hogy miután hárman vannak, az udvaron három házat építtetett. Egyet a feleségnek, egyet János bácsinak és egyet magának. Jó ez, ha erősen kitalál ütni a béke! Praktikusságának harmadik példája az, hogy lakása körül a telkeket vásárolgatja össze s maholnap sugárutakat nyit udvarából mindenfelé a községben és így Kászonban minden út hozzá fog vezetni. Ugy legyen!

A medvékkel azonban nem tudott megbarátkozni, mint a nevelő atyja, bár katona is volt; de ez azért van, mert nem 1848-as honvéd volt és nem vett részt a nyergesi ütközetekben, hanem akkor is, amikor valamiféle modern táborban volt része, azon járt az esze, hogy az élelmezésbe folyhasson be s ezzel a felsőbbek jó indulatát szerezze meg.

Sógoromnál találkoztam Bartalis József gyulafehérvári kollégámmal, a ki e kedves helyen szintén otthon van s aki aztán kászoni mulatozásaimnak hű részesévé szegődött.

A következő nap vasárnap levén, a templomba

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer:

Sirolin

ugymint idült bronchitis, számarhurut és különösen lábbadozóknál influenza után ajánltatik. — Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban üvegenként 4 kor.-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alanti céggel legyen ellátva

F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár **Basel.** (Svájcz.)

Évszázadok óta bugyog e forrás a nemzet számára. Üdítő hatását — esodálatos képen — nem akarta észrevenni. Akárhogy próbálkozunk takargatni hibáinkat, egy folt mégis élesen kiviláglik, melyet a nemzet önmagán ejtett akkor, mikor anyagi erejének egyik legjavát: az iparos osztályt modern rabszolgává tette.

Az ország minden részén megmozdult közvélemény, — mely a magyar ipar iránti kötelességérzetet sürgeti, — a magyar parlamentet s kormányt feladatának komoly véghez vitelére nem egyszer szólította fel. Az iparososztály is nem egy alkalommal fordult kitárt karokkal a nemzetgyűléshez, a parlamenthez; nem alamizsnáért, hanem köteles támogatásért.

De valamint a rohanó patakot csak ideig-óráig lehet eltorlaszolni gátakkal, — akként lehet még csak bizonyos ideig altatni a magyar kisiparos osztályt holmi ígéretekkel.

Az az osztály, — melyet az állam fennmaradásának súlypontjává, középosztályává tenni volna legfőbb feladatunk, — ha kielégítést nem talál mostani keretében, átfogja törni az elébe tornyosuló gátakat, hogy munkája szabad teret lehessen.

Ezáltal erősödni fog a szélső szocializmus tábor, — s gyengülni fog a nemzet fajsúlya.

Nem veszélybe kell kergetnünk a kisiparosságot, hanem fel kell emelnünk kidőlt helyzetéből, hogy munkásságát az állam javára fordíthassa.

Dr. Gerő Ernő.

UJDONSÁGOK.

Gyulafehérvár, 1905. szeptember 28.

— **Szász József** alispánunk operációnak vetette magát alá Budapesten, a mi teljesen sikerült. Láz nincs és a közérzet jó.

— **Jubileum.** Róka József nagyenyedi pénzügyi tanácsos pénzügyigazgató f. hó 19-én töltötte be szolgálatának 30. évét. Ezt a pénzügyigazgatóság belső hivatalnokai és a külső adó- és pénzügy-hivatalok tisztviselői arra használták fel, hogy a pénzügyigazgató urat ünnepeljék. Megjelentek testületileg előtte a hivatalos helyiségben és szónokuk K. Nagy Endre p. ü. titkár hathatós szavakban fejtette ki a 30 évi munkásság érdemeit. Volt azután testületi sörözés és este bankett szobbnél-szobbnél tosztokkal.

— **Egyháztanács.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke szeptember hó 25-én a városháza tanácstermében rendes gyűlést tartott, amelyen jelen voltak: Zomora Dániel plebános-elnök, Csubry Bonifác dr. szám. gondnok, Kárpiss János jegyző, Ávéd Jákó, Balás Endre dr., Bochandovics Sándor, Cserni Béla dr., Fejér Gerő dr., Kóródy Péter dr. Kőrös László, Krzyzewsky Géza, Müller Lajos, Pénzes László, Péter János dr., Szász Károly és Wagner Sándor egyháztanácsosok.

A mult gyűlés jegyzőkönyvének fölolvása és hitelesítése után az egyháztanács Majláth Gusztáv

Károly gróf, erdélyi püspök úrnak valóságos belső titkos tanácsossá való kinevezése alkalmából őszinte örömeinek és lelkes hódolatának jegyzőkönyvileg adott kifejezést, Ezután örömmel vették tudomásul, hogy a megüresedett segédlelkészi hivatalra a püspök úr önmagmeltósága Pénzes László újmiséis áldozópapot nevezte ki, aki ezzel az egyháztanács tagja lett.

Az iskolai év megnyitásával kapcsolatban elnök-plebános jelentette, hogy az egyházközségi róm. kath. fiúiskolába beiratkozott összesen 142 tanuló és pedig az I. osztályba: 27, a II.-ba: 44, a III.-ba: 33 és a IV.-be: 38; ezek közül vallásra nézve 72 róm. kath., 32 gör. kath., 31 gör. kel., 5 ág. ev. és 1 ev. ref.; anyanyelvre nézve pedig: 73 magyar, 5 német, 64 román. Tudomásul vette ezután a gyűlés a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a tudógümőkör és a tudóvész terjedésének az iskolákban való meggátlása és ellenök való védekezés tárgyában küldött rendeletét, továbbá a városi tanácsnak az állami elemi iskola mellett szervezett gazdasági ismétlő iskoláról, valamint a Gyulafehérvárt letelepedett és állandóan itten tartózkodó szülők tanköteles gyermekeinek nyilvántartásáról küldött átiratát és ezek értelmében intézkedett.

Matkásy József tanító kérésének tárgyalásával kapcsolatban kimondta a gyűlés, hogy ezen tanévre is az I.—II. osztályt vonja össze egy tanító vezetése alá, azután pedig Péter János dr. és Wagner Sándor indítványára a tanítókra nézve elvben elfogadta a váltakozó rendszert úgy, hogy minden tanév végével történjék meg a jövő tanévre való beosztás. Majd tudomásul vette a régi temetőalap 1904. évi számadásai alól való felmentvényt. A rendes iskolalátogatások időrendjének egybeállítását pedig a jegyzőre bízta.

Az indítványok során Csubry Bonifác dr. szám. gondnok jelentette, hogy a régi temető telkéből történt foglalás ügyében eljár és a szomszédos háztulajdonossal békés uton 100 koronában kiegyezett, amit a gyűlés tudomásul vett és egyuttal Tokay mérkők urnak, aki ez ügyben szivességből mint szakértő működött, jegyzőkönyvileg hálás köszönetét nyilvánította.

Végül Kőrös László egyháztanácsos tett jelentést az egyházi adózás behozatalának előmunkálatairól, érintve az erre vonatkozó miniszteri rendeleteket, amit a gyűlés elismeréssel tudomásul véve Ávéd Jákó indítványára megmaradt régi határozata mellett és ismételtlen fölkerlte Kőrös László urat, hgy a jövő gyűlésre az adózásra vonatkozó táblázatokat elkészíteni sziveskednék. Ezzel az élénk lefolyásu egyháztanácsi gyűlés déli 12 órakor bevégeződött.

(kj.)

— **Adóhátralék.** Alsófehérmegyében f. hó 13-án a pénzügyigazgató jelentése szerint 3867075 korona folyó évi egyenes adótartozásból 341101 koronát fizettek be.

— **Esküdtszék.** A gyulafehérvári kir. törvényszéknél a folyó év október 2-án kezdődő III-ik esküdtszéki ülészsakra a folyó év szeptember 14-én tartott tárgyaláson kisorsoltattak: I. Rendes esküdteknek: 1. Budowszky János iparos, Vizakna. 2. Dobolyi Zsigmond birtokos, Veresegyháza. 3. Barcsay Gábor nagybirtokos,

öt negyed óra alatt bármelyik forráshoz el lehet jutni. Csodálatos, hogy ezeknek a vizeknek nagyobb forgalmat nem tudnak biztosítani, holott ezek mindenike kellemes ízű, jól tartható és szállítható és mindenik gyógyereje egy-egy ismert külföldi gyógyviz erejével vetekedik.

A kirándulások csak a kellemesre, a szórakozásra irányultak s a kellemes érzések között a legkellemesebb volt az, hogy a kászoni fürdőn a székelyudvarhelyi róm. kath. főgimnázium igazgatójával, Soó Gáspárral és családjával is találkozhattunk. Soóval még a repáti kiránduláson is együtt mulattunk. Természetes, hogy ezen mulatságok a rablópecsenye sütése nélkül meg nem történhetek, melynek fő-fő mestere sógorom volt, aki azt olyan művészettel készítette, hogy mikorra annak élvezéséhez akart fogni, már alig jutott számára valami. Hja! ez is a hálás elismeréshez tartozik. Nálam pedig a kellemes érzéseket fokozta az egyik kiránduláson az, hogy mikor este a szabadban tüzet raktunk, azt élesztendő, a sötétben egy üszöknek a tüzes végét fogtam és szorongattam meg. Az egész tenyerem elégett. Persze nem ez okozta a kellemes érzés fokozását, hanem az, hogy valaki eczetet töltött a markomba, a mi a fájdalmat megszüntette s az égési fájdalom lecsillapulása a többi kellemességekkel felérő kellemes érzést és jó hangulatot keltett.

Ezen kirándulásokon és a községben töltött estéken Bartalis kolléga ugyancsak nem volt olyan fukar a tárogató kezelésében, mint itt Gyulafehérvárt, s bár megtörtént velünk, hogy a hegyoldalon a kecskét medvének néztük s megfutottunk tőle, a jó hangzásért mégis a hegyoldalokat is megmáztuk. Az sem volt egészen érdektelen jelenség s a medvék sokaságára vall, hogy ha egy-

Csóra. 4. Ráfael Sámuel földbirtokos, Felgyógy. 5. Reichel Lipót magánhivatalnok, Marosujvár. 6. Müller Jenő dr. ügyvéd, Nagyenyed. 7. Winkler János ifj. kereskedő Nagyenyed. 8. Lőrincz István iparos, Nagyenyed. 9. Finna Aladár gazdatiszt, Csekelaka. 10. Pataki Márton birtokos, Balázsfalva. 11. Batta Bertalan birtokos, Alvincz. 12. Bartók Dénes ev. ref. lelkész, Magyarigen. 13. Salamon Simon birtokos, Tövis. 14. Kaufmann Gyula kav. bánya tulaj., Tövis. 15. Biró Sámuel gazdatiszt, Magyarbükös. 16. Bauer Antal iparos, Nagyenyed. 17. Muntyeán Viktor bankhivatalnok Balázsfalva. 18. Gábor Mihály bérlő, Megyerék. 19. Gegő Károly birtokos, Nagylak. 20. Duna Elek földbirtokos Pókafalva. 21. Dániel István birtokos Balázsfalva. 22. Kovács Pál birtokos Felsőujár. 23. Baricz Viktor nyug. közjegyző, Diód. 24. Málnásy Károly ev. ref. lelkész, Szászujfalu. 25. Balla Béla iparos, Nagyenyed. 26. Katona Lajos ifj. iparos, Nagyenyed. 27. Komsa Sándor nyug. tanító Véza. 28. Virág János kereskedő, Marosujvár. 29. Barabás Károly magánzó, Nagyenyed. 30. Tuzson Gyárfás birtokos, Száscsanád. II. helyettes esküdteknek: 1. Mendel Lipót földbirtokos, 2. Péter János dr. főgimn. tanár, 3. Fried Albert vállalkozó, 4. Kohn Ferencz iparos, 5. Petrás Ferencz kereskedő, 6. Willersdorfer Ferencz iparos, 7. Kárpiss János gimn. tanár, 8. Majláth Ferencz jószágigazgató, 9. Lobstein Samu kereskedő, 10. Cserny Béla dr. nyug. gimn. tanár Gyulafehérvár. Tárgyalás alá kerül egy ügy és pedig: szándékos emberölés büntetével vádolt Pánteá Szándu büntügye.

Birák: Elnök: Korbuly Ignác kir. it. táblabíró. Szavazók: Bartha Győző, Atzél Béla dr. kir. törvényszéki bírák.

— **Halálozás.** Gyulafehérvár sz. kir. város Tanácsának gyásza van. Kádár Miklós városi tanácsos, ügyvéd, megyebizottsági tag hosszas szenvedés után folyó hó 25-én d. u. fél négy órakor megszűnt élni. Kádár Miklóst mindenki ismerte, szerette és becsülte. Egyik eredeti alakja volt ő is a régi kornak, ki romlatlan gondolkodásmódjával, eredeti szokásaival nem igen tudott megbarátkozni az új kornak viláfgörgető eszméivel. Az ő csendes munkásságában, helyes felfogásában sok tisztelni és becsülni való volt. Miklós bácsit nem tudjuk egyhamar elfeledni, nehezen esik nekünk őt majd nélkülözünk, kik megszoktuk s együtt voltunk vele mindennap.

Igazságszeretete igazán páratlan volt. Nem engedte a törvényből egy betűt sem, hiába mondták neki, hogy ezt másképp is lehetne magyarázni, az neki mindegy volt. A törvény volt az ő szentírása.

Temetése e hó 27-én d. u. 3 órakor volt az egész város részvéte mellett.

A sirnál Gyulafehérvár sz. kir. város Tanácsa és közönsége nevében dr. Roska Miklós vármegyei tb. aljegyző bucsuztatta el a mindenki által tisztelt és becsült tanácsos bácsit.

— **Lövész mulatság.** Vasárnap, azaz e hó 24-én nagy király-lövészetet rendezett a lövészegylet. A verseny-lövészetten megjelent a város hatósága és közönsége nevében Roska József főkapitány tb. főlovászmester, to-

egy lövést ejtettünk, a hegyekben szétszórta munkáló székelyek a hajtók módjára kezdettek kiabálni, ami tekintettel, hogy szénacsínálásra sokan voltak künn, s hogy a kiabálást a sokszoros viszhangok is erősítették, az erdőket megrezegette.

A kászoni fürdő, mint fürdő nagyon kellemetes hely az egyszerűség után vágyakozó embereknek. Kellemetes a vidéke, kellemetes a levegője, a vize, a lakásvizonya és főleg a társas élete, mert vendégei egyetlen társaságot alkotnak, melyben nincs fessesség, nincs fényűzés és nincs megszólás. Egyedül kádfürdőjének tisztasága és berendezése hagy fenn egy és több kívánni valót. Aki azonban fényes berendezéseket akar, az ne jöjjön ide, mert ez a fürdő azoknak a szellemes embereknek való, akik kevéssel is betudják érni és önmagukban keresik a szórakoztató motívumokat.

Fehérkőnek egyetlen háza van és egy gyógyfürdője, mely már eredményeket is mutatott fel.

Répátnak nincs fürdője s csak annyi az épülete, a mennyi a töltéssel foglalkozó személyzetnek és raktáraknak elegendő.

Kászonalitznek lakosai elég „módosak” és elég értelmesek.

Megismerkedtem közöttük olyan gazdagokkal is, akik sok alsófehérmegyei dzsentrivel nem cserélnének és mégis megelégszenek az egyszerű székelyviselet és életmód finomítottabb kiadásával, pedig műveltség és emberies gondolkodásban bárkivel a középosztályból kiállják a versenyt. Hát a székely akcióban ennek a természet-szerű életnek a behozatala is volna valami.

vább a helyben székelő ezredeknek tisztikara élén a tábornokkal. A király-díjat, valamint az első díjakat mind Jombart Emil cs. és kir. főhadnagy nyerte meg, ki elismert czéllövő.

— **A gyulafehérvári Kath. Legényegyesület** a nyári pihenés után ismét megkezdte nemes munkálkodását a folyó hó 25-én tartott választmányi gyűléssel kapcsolatos népes és élénk találkozásban. Örömmel üdvözölték egymást a kedves tagtársak és biztató reménnyel szorítottak ismét kezét, hogy embertársaiknak kölcsönös megbecsülésével, békés szeretettel, tökéletesítve egymást erényben és munkában édes hazánknak javára működjenek közre azon elveknek az életben lehető megvalósításában, amely elvek a szilárd keresztény alapon álló békés társadalmi fejlődésnek megdönt-hetetlen elvei. Az elnök szép eszmékben gazdag, lelkes beszéddel nyitotta meg az új működési évet az Isten segítségét és áldását kérve az egyesület munkájára. Majd igaz örömeinek adott az egyesület jegyzőkönyvileg kifejezést védnökének, az erdélyi püspök úrnak valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezése alkalmából. Elhatározták, hogy a közeledő téli időszakban a városi közönségtől is immár megkedvelt népszerű előadásokat rendeznek, továbbá házi tanfolyamot tartanak a könyv-vitelből, az ipari és technikai rajzból, megalakítják ismét az önképzőkört megfelelő előadásokkal az irodalomtörténetből és az emberiség művelődéslörténelméből. Egy szóval ismét megújítják a jól művelt, pezsgő egyesületi életet. Gondoskodtak arról is, hogy legyen, ami a jókedvet fokozza, hiszen az egyesületnek kizárólag tagjai számára italkimérési joga is van. Van jó szegedi bor, literje 64 fillér. Van tekeasztal, mindenfajta szórakoztató játék, szinte 500 kötetes könyvtár, s ami a fő: megbecsülés, szeretet és béke. (kj.)

— **Tanitók közgyűlése Zalathnán.** Az alsófehérmegyei általános tanító-egyesület „Gyulafehérvári köre” f. é. őszi rendes gyűlését 1905. okt. 5-én d. e. 8 órától kezdődőleg Zalathnán, az állami ipari szakiskola tanácstermében az alábbi tárgysorozattal tartja meg, melyre a rendes és pártoló tagok, valamint a tanügy iránt érdeklődők tisztelettel meghívottak. Tárgyak: 1. Délelőtt 8—9 óráig óvodai foglalkozás, bemutatás és gyakorlati tanítás meghallgatása. 2. A gyűlés megnyitása és a mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása. 3. Felolvasás, tartja: Wállner Gyula „A tanitók gazdasági képzése” című tételről. 4. Vitatétel „Az óvodák szünidejéről” bevezeti Bakó Imre óvónő. 5. „A tanító az idealizmus szolgálatában.” Szabad előadás Zlamál Ágost főgimn. tanár által. 6. A bizottságok jelentése. 7. Indítványok tárgyalása. Jegyzet: Akik elszállásolásra reflektálnak, ebbéli igényüket a kellő időben jelentsek be Stitz Pál zalathnai áll. isk. igazgató úrnak.

— **Alsófehérvármegye alispánjától.** Sz. 7900—1905. alisp. A „Gyulafehérvári Hírlap” tfts. Szerkesztőségének Gyulafehérvárt. A fényképezésnek széles körben való elterjedése folytán a felvételeknek sokszorosítása és úgy képes levelezőlapokon, valamint folyóiratok, képes ujságok stb. útján való közlése a legujabb időben annyira elterjedt, hogy időszerűnek mutatkozik a jóhiszemű közönségnek arra leendő figyelmeztetése, miképen a K. B. T. K. 33. §-sa szerint az, a ki valamely vár, vagy erőd, vagy a védelem czéljából létesített megerősített tábor fekvéséről, erődítményeiről, vagy ezeknek valamelyik részéről az illetékes hatóság engedelmével tervet vagy vázlatot készít, vagy közzétesz, ugy-szintén a ki hivatalos őrizet alatt levő ilyen tervet, vagy vázlatot magának vagy másnak megszerez, lemásol vagy lemásoltat, két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő és hogy mindazokban az esetekben, a melyekben erdítvényekről engedély nélkül fotografikus felvételek, vagy azokról akár képes levelező-lapokra, akár más módon ábrázolatok készíttetnek, vagy tételnek közzé, a K. B. T. K. 33. §-ába ütköző állam elleni kihágás miatt a büntető eljárás meg fog indíttatni. Hivatalos tisztelettel aziránt keresem a Tfts. Czimet, hogy ezen figyelmeztetést a nagy közönség előtt becses lapjában alkalmasszerűleg nyilvánosságra hozni sziveskedjék. Nagy-Enyeden, 1905. évi szeptember hó 21-én. Alispán helyett: Br. Bánffy Kázmir vm. főjegyző.

— **Baj az órákkal.** Ismeretes dolog, hogy a városon úgy a nyilvános órák, mint a magánosok órái is nap-nap után nagy differenciákat mutatnak fel. Embert legyen az, aki az időre nézve állandóan helyesen tud tájékozódni és így órához kötött megjelenéseit pontosan betudja tartani. Oka ennek pedig az, hogy nincs központi órajelzés és így nincs hogy óráinkat mihez igazíthassuk, minek következménye, hogy a hivatalok is mind másképpen járatják óráikat. — Egyfelől a posta órája az, mely biztos zsinormértékül szolgálhatna, de a hivatalos helyiségbe sok ember nem járhat be órát nézni. Másfelől a csillagda órajelzése lehetne mértékadó, de ezt még a várban sem lehet mindig és mindenütt hallani. A református templom órája is csak a közelben lakóknak adhatna biztos tájékozódást, de csak úgy, ha a varjak korrigálásait minden alkalommal vissza korrigálnák. — Nincs tehát más hátra, mint az, hogy akár a postával akár a csillagdával kapcsolatban a tízenkét órát oly módon jelezzék, hogy azt várban is és városban is mindenki hallhassa. Ezt pedig a vár fokáról ágyu jelzéssel lehetne elérni. Alig kerülne valamibe a villanyosság virágzó korában.

— **Ipartestületi közgyűlés.** A gyulafehérvári ipartestület vasárnap, f. é. okt. 1-én d. e. 10 órakor rendkívüli közgyűlést fog tartani az iparos olvasóköri. Tárgyalás alá kerülnek a következők. 1. Előterjesztés a megvenni szándékolt házról. 2. Halotti egyesület alapszabályai. 3. Indítványok.

— **Hamis pénz** terjesztésén kapták Marosujvárott Onák Nikodinnét, ki már régebben ilyen gyanu alatt áll. A csendőrség erélyes nyomozásának sikerült a ravaszt asszonyra és élete párjára a bünt kideríteni.

— **Arcképfestők.** A lapunk mult heti számában említett Nagy József és Nagy Kálmán arcképfestők több példány igen sikerült arcképet állítottak ki Papp György főtéri üzletének kirakatában. Az érdeklődésből ítélve, reményük lehet derék festőinknek, hogy számos megrendeléshez jutnak városunkban.

— **Edison új találmánya.** Ez villamos akkumulátor batteria, mely a világítás és főképpen a közlekedés terén jelentékeny változásokat fog létesíteni.

— **Mint minden évben,** úgy az idén is nagyértékű karácsonyi ajándékkal fogja meglepni előfizetőit a Pesti Napló. Ez a kitűnően szerkesztett, élénk és tartalmas lap minden egyes alkalommal bámulatos és elragadtatást keltett ajándék-albumaival előfizetői körében s ezek évről évre sok ezer új előfizetőt hódítottak a lapnak, mert azok valóban úgy a tartalom becsére, mint a kiállítás pompájára nézve felülmúlnak minden várakozást. Az idén a Pesti Napló „Modern Magyar Festőművészek” című albumot fog küldeni előfizetőinek, melynek előkészítő munkálatai már serényen folynak. Ez az album fényben és tartalomra nézve még az eddigieket is felül fogja mulni és ingyen fogja megkapni a Pesti Napló minden előfizetője, aki eddig legalább 1/2 évet befizetett és egy további fél évi előfizetésre magát kötelezte. A Pesti Napló előfizetési ára egész évre 28 kor. — 1/2 évre 14 kor. — 1/4 évre 7 kor. — Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhivatal, Budapest, VI., Andrássy-ut 27.

— **Pályázati hirdetmények** a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarához ujabban a következők érkeztek. Aradi m. á. v. üzletvezetőség: homok és különböző faragott és durván kidolgozott kőanyagra X/7. Szegedi m. á. v. üzletvezetőség: különféle anyagok szállítás biztosítására X/10. Diesőszentmártoni m. kir. pénzügyigazgatóság: 1905/6. évben szükséges tűzifa szállítás biztosítására X/3. Nagyszebeni cs. és kir. 12. hadtest hadbiztossága: 1. 556 métermázsza kétszersült liszt szállítására X/5. Kolozsvár X/6. Pólai cs. és kir. tengerész szertár parancsnoksága: különböző anyagokra u. m. deszka, bőrárúk, olajok, mosó szappan, seprű, kefe és eset, szén, drót, pléh és szegkek rézből, kausuk tárgyak, munkás szövet szükséglet szállítására X/12. Kolozsvári m. kir. VI. honv. ker. parancsnokság: kenyér és zab szállítására és pedig Kolozsvár, Nagyenyed és Dés állomásokra árlejtés X/10-én; Beszterce állomásra X/6-án; Erzsébetváros állomásra X/5-én; Szamosujvár állomásra X/6-án. Budapesti m. kir. I. honv. ker. pa-

rancsnokság: kenyér és zab szállításra Zilah állomásra nézve X/6-án. Nagyszebeni cs. és kir. katonai élelmezési raktár: 556 métermázsza kétszersülthöz való buza-liszt bevásárlásra IX/28. Nagyenyedi kir. orsz. fegyintézet: talp- és felsőbőr szállítás biztosítására X/18. Dési m. kir. államépítészeti hivatal: útkaparóház mellékepileteinek építésére X/1. Abrudbányai m. kir. bánya és fémbeváltó hivatal: repaceolaj szállításra X/14. Marosujvári m. kir. főbányahivatal: olajok és faggyugyertya szállítására X/17. Zágrábi máv. üzletvezetőség: 1906. évben szükséges hasábos tűzifa szállítására X/14. Ezen hirdetmények a kamara irodájában a hivatalos órák alatt betekintheők.

— Orvosi körökben már rég ismert tény, hogy a **Ferencz József keserűvíz** valamennyi hasonló vizet, tartós hashajtó hatása és említésre méltó kellemes ízénél fogva, már kis adagban is tetemesen felülmúlja. Kérjünk határozottan Ferencz József keserűvizet.

IRODALOM.

Dr. Kardos Samu kincses levelesládája.

Mikor ez év márczius havában Dr. Kardos Samu-nak a nagy Wesselényiről két hatalmas könyvben megírt munkája megjelent, az egész országban nagy meglepetést és csodálkozást keltett. Senki sem hitte, hogy ebben a sivár korszakban, ebben az anyagi küzdelmekkel és kicsinyes érdekekkel telített világban akadjon valaki, aki életének napsugaras korszakát, munkabírásnak erejét és vagyoni keresetének javarészét olyan ideális czélok elérésére és megvalósítására szentelje, a minők a nagy Wesselényi tanulságos életére és korszakos működésére vonatkozó a két hazában szétszórortan heverő adatok, okiratok és levelek felkutatása, egybehordása, rendezése és feldolgozása. Senki sem hitte, hogy a nagy munkát, melynek megvalósítása annyi időt és fáradságot igényelt, egy ember, minden állami vagy más hatósági támogatás nélkül nemcsak elvégezheti, de felette díszes könyvvel akjában ki is adhatja.

Alig néhány hónappal e méltán korszakosnak nevezhető és alapvető forrásmunka megjelenése után, báró Eötvös Loránt a magyar tudományos akadémia elnöke, a nagy Wesselényi elsőszülött fiával, báró Wesselényi Miklóssal, Kolozsvár mostani orsz. képviselője velegyetértőleg Dr. Kardos Samut azzal bizta meg, hogy a nagy Wesselényinek úgy politikai, mint irodalmi szempontból közérdekű levelezését gyűjtse egybe és rendezze sajtó alá. Még három hónapja sem telt el annak, hogy Dr. Kardos Samu a magyar tudományos akadémia elnökétől e megbízást kapta, már is bejárta Erdély és Magyarország ama nevezetesebb városait és családjait, melyekkel a nagy Wesselényi szorosabb összeköttetésben állott. Felkutatatta a Bánffyak, a Jósikák, a Losoncyak, a Perényiek, a Telekyek, az Ujfalusiak, a Vayak és Meszelényiek családi levéltárát, megfordult hasonló czélból majdnem az összes közmívelődési egyletek és muzeumok levéltáraiban és kutatásainak oly mesésen nagy, szinte gondviselészerű az eredménye, hogy bátorsággal el lehet mondani, miszerint a nemzeti ujjászületés nagy korszakának vezető államférfiai közül a legtovább elfeledettnek, vagyis a nagy Wesselényinek le-szen élete és működése leg hamarabb és legteljesebben megírva és a nyilvánosságnak átadva.

Dr. Kardos Samu, ki rajongó szeretettel csüng a multak dicső emlékein és a ki ma is büszkén és boldogan vallja magát a debreczeni ősi kollégium egyik szerény tanítványának, néhány nappal ezelőtt egy többivre terjedő memorandumot készített s illetve nyújtott be Debreczen város tanácsához, melyben kifejtette, hogy az ő ereklje gyűjteményében, melynek csak egy elenyészően csekély részét, mindössze 66 okiratot és 122 darab eredeti levelet állított ki ideiglenesen a városi muzeumban — a magyar nemzeti irodalom és a magyar történetírás annyi számos, becses és ösmeretlen adata, okirata és levele van, hogy ezeket a nagy nyilvánosság elől elvonni és elrejtteni halálos véték és bűn a nemzeti műveltség és művelődés szempontjából.

Ez okból javasolja a városi tanácsnak, hogy az 1867-iki esztendőben tettugynevezett „koronázási alap” felhasználásával egy tudományos havi folyóirat létesítésében s illetve kiadásában támogassa és segítse. Dr. Kardos Samu az általa készített memorandumhoz kész programot adott, elmondotta és igazolta beadványában, hogy a „Régi Okiratok és Levelek Tára” cím alatt ez év október havában megindítandó tudományos folyóirata számára állandó és rendes munkatársakul a következő már írói névvel bíró szakférfiakat sikerült neki megnyerni és pedig: 1. Kelemen Lajost, az Erdélyi Muzeum Egy-let levéltárnokát; 2. Dr. Lengyel Miklóst, a deési kir.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVÍZ

AZ EGYEDÜLELISMERT KELLEMES ÍZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

— LERAKAT: ID. MISSELBACHER J. B. CZÉGNÉL GYULAFEHÉRVÁRT. —

főgimnázium tanárát; 3. Dr. Magasházy Bélát, Borsodvármegye főlevéltárnokát; 4. Dr. apsai Mihályi Jánost, Máramarosvármegye s. főügyészét; 5. Oláh Gábort, a debreczeni főiskola s. könyvtárnokát; 6. Dr. Révész Kálmánt, kassai ev. ref. esperest; 7. Dr. Sebess Dénest, marosvásárhelyi országgyűlési képviselőt; 8. Simon Gézát, a m.-szigeti ev. ref. lyceum főkönyvtárnokát; 9. Dr. Versényi Györgyöt, az Erdélyi Irodalmi Társaság főtitkárát; 10. Zoltai Lajost, Debreczeni város s. levéltárnokát és végre 11. Ujhelyi Gézát, ki Kossuth Ferenc megbízásából Kossuth Lajos iratainak hat utolsó kötetét sajtó alá rendezte és ki a magyar emigrációra vonatkozó iratokat és leveleket az egész országban a legalaposabban ismeri.

És elmondotta Dr. Kardos Samu a városi tanács-hoz intézett beadványában azt is, hogy az ő erekle gyűjteményében nem holmi avult és beccsel nem bíró magán levelek hevernek, hanem hogy az ott levő iratok között van számos Árpádház korabeli, Nagy Lajos király korabeli, Zsigmond király korabeli, Mátyás király korabeli, V. László király korabeli, I. Lajos király korabeli számos ösmeretlen latin nyelvű okirat és adomány-levél. De ott vannak gyűjteményében a Boesckay István, Bethlen Gábor, I. Rákóczy György, II. Rákóczy Ferenc és Apafy Mihály erdélyi fejedelmek által legnagyobb részt magyar nyelven kiállított, történelmi beccsel bíró okiratok és adománylevelek. És elmondotta beadványában azt is, hogy ugyancsak az ő gyűjteményében hevernek az utolsó magyar vérből származó nemzeti nádornak, vagyis az 1765-ben elhunyt gróf Batthyány Lajosnak és a vele barátságban élt, báró Orczy Lőrincznek, a magyar irodalom első mecénásának Révay Miklóssal, Bacsaányi Jánossal, idősb. Péczely Józseffel és a nyelvújítók nagy mesterével Kazinczy Ferenczel váltott eredeti, még teljesen ösmeretlen levelei.

Elmondotta dr. Kardos Samu beadványában azt is, hogy ugyancsak az ő gyűjteményében hever a nemzeti újjászületéskor nagy embereinek és a magyar szabadságharcz legkiválóbb férfainak u. m. Deák Ferencznek, Kossuth Lajosnak, Szemere Bertalannak, Palóczy Lászlónak, Görgey Arthurnak, Jósika Miklósnak, Teleky Lászlónak és Wesselényi Miklósnak számos, rendkívül nagybecsű, teljesen ösmeretlen levele és Kossuth Lajosnak a párisi és londoni emigrációban valamint Pulszky Ferencnek az olasz emigrációban vezetett levelezési naplója. Végül kérte beadványában dr. Kardos Samu a tanácsot arra, miszerint küldene ki a kebeléből egy bizottságot, mely több ezer darab okirat és levélből álló erekle gyűjteményét esetleg szakértők közbejöttével megtekintené és a „Régi Okiratok és Levelek Tára” című folyóiratban a közzététel sorrendjét vele egyetértőleg állapítaná meg.

Mi egy pillanatig sem kételkedhetünk azon, hogy Debreczen sz. kir. város tanácsa, melynek élén a város érdekeit igaz szívvvel és lélekkel képviselő Kovács József polgármester áll és melynek tagjai között annyi nemesen érző és magasztosan gondolkozó, a nemzeti művelődés iránt kiváló érzékkel bíró, jeles férfiú ül, meg ne ragadja a kínálkozó alkalmat és ne valósítsa meg dr. Kardos Samunak azt az eszméjét, melynek nemes-ségéhez szó nem fér.

E sorok írójának is volt alkalmá az ő kincsekkel felérő és mesésen gazdag mondhatni páratlanul álló erekle gyűjteményét megtekinteni, és bátran mondhatjuk, hogy az általa felvetett eszmét és tervet feltétlenül helyeseljük, mert nem szabad ismeretlenül heverni egy magánember birtokában olyan okiratoknak és leveleknek, melyek egy nemzet közkincsét képezik, s melyekre a magyar oknyomozó történet írásnak feltétlenül szüksége van.

*** Képes magyar amerikai ujság.** Egy szép kiállítású, több csincs képpel illusztrált amerikai folyóiratnak a 10-ik számát küldte meg lapunk kiadójának egy Amerikában élő barátja. A lap címe: Uj Világ — The New World. — Az amerikai magyar társadalom képes folyóirata. Mintha csak édes magyar hazánk valamelyik képes lapját forgatnók a kezünkben, olyannyira ismerősnek tetszik ezen a messze távolból érkezett folyóirat. Első sorától az utolsó betűjéig magyar az egész lap tartalma. Vezető cikket Magyarország és a nagyvilág czim alatt közöl, továbbá érdekes remniscenciát hoz az agg Madarász Lászlótól, aki negyvennyolczban Magyarország rendőrminisztere volt és most Missouri államban él, rendkívül érdekes és történelmi fontosságu visszaemlékezéseket közöl. Az agastyán, aki szeptember 22-én éri el 95 éves korát és most hazakészül, fivérének, Madarász József képviselőnek látogatására, leírja barátságának történetét Kossuth Lajossal, találkozását Deák Ferenczel és megemlékezik a nagy idők egyéb nagy embereiről is. Megemlékezik Görgey Arthurról is. Madarász apró történelmi memoarjait az

„Uj Világ” szerkesztőjéhez, Dömötöri Németh Péterhez írja levelek alakjában és a lap hétről-hétre a legérdekesebb dolgokat hoz napfényre a régi daliás időkől. Az Uj Világ tízedik számában ezenkívül temérdek érdekes ezikk és kép van. A négyszinnyomatu gyönyörű, izléses czimlapon gróf Vay Pétert, a híres magyar missionariust látjuk, a mint a clevelandi róm. kath. magyar templom előtt bucsut vesz a clevelandi magyaroktól és a lovagegyelet tagjaitól. Több képben mutatja be az Uj Világ Atlantic Cityt, ezt a világhírű amerikai tengeri fürdőt és Emeka Springs arkansasi gyógyfürdőt. Látjuk képekben a st. louis magyarságot egy erdei kiránduláson és látjuk Missouri állam magyar farmerjeit a barackszüret alkalmából. Az Uj Világ regényt is közöl és mondhatni, hogy a külföldi magyar lapok között számot tevő ujság. Előfizetési ára egész évre 10 korona, mely összeg magyar bankjegyekben egyszerű ajánlott levélben is beküldhető a következő címre: Uj Világ Publishing Co., St. Louis Mo., U. S. A. Box 1385. Mutatványszám ingyen.

*** Mutatvány az Endrei-féle Világ Történelméből:**

Klió
(zárjegy versike.)

Örök időktől kezdve irom én,
Mi történt, folyt le itt a földszínen.
Márvány lapomra feljegyezve áll:
A születés, az élet, a halál;
Népeknek érkezése, pusztulása,
Hogy kél, tolu egy nép a más nyomába;
Hogyan támadnak hősök s buknak el!
Hogy tört az emberszellem égre fel;
Hogy az ember minő csodás teremtmény,
Hogy fér meg benne együtt bűn, erény,
Mint volt egyszerre báb és hősi férfi,
S hogyan tud egy kebelben összeférni
Silányító gyarlóság s akarat,
Hogy sorvad fényes elme bűn miatt.
Hogy szárnnyal ember lelke szédítően,
S hogy botlik el hitvány útszéli kőben . . .
Mind ezt rovom . . . táblámra sorról-sorra
S mit én irok, nem veszhet el soha:
Az én táblámon ott az ember képe
És okulásra tartom azt eléje:
Mert égi, szent, örök könyv ez a tábla,
Az én művem: Világ históriája!

*** Nyilatkozat.** Több oldalról értesítenek bennünket, hogy rosszindulatu egyesek azt a hírt terjesztik lapunkról, mintha előfizetési díját a régi árra emelte volna fel. Kijelentjük ezennel és tudomásra adjuk olvasóinknak, hogy ez az állítás rosszhiszemű koholmány, mert lapunk előfizetési ára ezentul is havonként 1 kor. 40 fill., negyedévenként 4 kor., félvévenként 8 kor. egyes szám ára a tőzsdéken és az utcazi elárusítóknál 4 fillér. Noha ezen előfizetési ár a fél ára lapunk régi előfizetési díjának, mindazonáltal olvasóinknak egy minden tekintetben érdekes, friss és bőrtalmu ujságot adunk. Mutatványszámot bárkinek küldünk ingyen, ha erre bennünket egy levelező-lapon is felszólít. Tisztelettel a Budapesti Napló kiadóhivatala V., Honvéd-utca 10. sz.

Szerkesztői üzenet.

A kabainak. Helyben. Köszönöm az érdeklődést. Ne törődjék azzal, hogy sorainkat egyik-másik haragosunk, aki igazán „kabai” is, miféle czimekkel illeti, a miként mi sem törődünk vele, hogy mi tetszik X-nek vagy Y-nak és mi nem a mi írásunkból. Hiszen ha az, aki ír, azzal törődne, hogy egyik-másik sorát az egyik vagy a másik ember magára veszi és megharagszik: úgy vidéki ember vidéki lap számára tollat kezébe soha sem vehetne, mivel mindig akad olyan önhitt, öntelt, magát nagyra tartó, magát előtérbe toló „nagy ember”, aki azt hiszi, hogy az emberek egyenesen csak azért fognak tollat kezébe, hogy az ő „becses személyekkel” foglalkozzanak s nincs is más „tárgy” a világon, amivel még lehetne foglalkozni. A mennyiben a mi természetünkben folyik, egyről biztosíthatjuk: arról, hogy nem foglalkozunk személyekkel s még kevésbé azok magán viszonyaival és valahányszor tollat fogunk kezünkbe, előtünk ember képe nem áll, hanem csupán több különféle helyen és időben történt esetből leszűrődött helyes vagy helytelen cselekmény. Hát bizon megtörténhetik, hogy meggyőződésünk nyilvánítása rálik X-re vagy Y-ra. Ennek azonban nem mi vagyunk az okai. De örvendünk, ha találunk, mert bebizonyul, hogy nem hiába irtunk.

Nyílttér.

Foulard-selyem 65 krtól. egészen 3 frt. 70 kr.-ig méterenként blouzek és ruháknak. Portomentesen és megvámolvá házhoz szállítva. Dus mintaválaszték postafordultával.

Henneberg selyemgyár Zürich.

Boldog új évet kíván
Haas Vilmos
- Európa szállodás Gyulafehérvárt. -

Az évforduló alkalmából igen tisztelt Vendegeinknek, jó barátainknak és rokonainknak boldog új évet állandó szerencsét kívánunk.

Gyulafehérvárt, 1905. szeptember 28.

Lefkovits és Salamon
az Erzsébet szálloda bérloí.

Sz. 841—1905. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a gyulafehérvári kir. törvényszéknek 1905. évi 4083. számú végzése következtében Dr. Mayer Ödön gyulafehérvári ügyvéd által képviselt Gyulafehérvári takarékpénztár javára demeterpataki Dregics Juon és társa ellen 900 kor. s jár. erejéig 1905. évi augusztus hó 2-án fogatosított kielégítési végrehajtás utján le- és felülfoglalt és 2780 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: tehének, lovak, juhok, széna, buza, szekrek stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a gyulafehérvári kir. járásbíró 1905. évi V. 685/2. számú végzése folytán 900 kor. tőkekövetelés, ennek 1904. évi december hó 28. napjától járó 6% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 145. kor. 04 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig, Demeterpatakon leendő eszközzésére **1905. évi október hó 10-ik** napjának délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1905. évi szept. hó 23. napján.
Papp Károly kir. bir. végrehajtó.

Sz. 450—1905. végrh.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az abrudbányai kir. járásbíró 1905. évi sp. 465/3 számú végzése következtében Dr. Dávid György abrudbányai ügyvéd által képviselt D-tunata bucsumi pénz- és hitelintézet javára Preszekán Péter és társa zalatnai lakosok ellen 805 kor. 60 fill. s jár. erejéig 1905. évi július hó 20-án fogatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 1390 kor.-ra becsült következő ingóságok, u. m. szarvasmarha, széna, csöves tengeri stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek az abrudbányai kir. járásbíró 1905. évi V. 516/2. számú végzése folytán 850 kor. 60 fill. tőkekövetelés, ennek 1900. évi május hó 1. napjától járó 5% kamatai, 1/2% váltódij és eddig összesen 134 kor. 52 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig Zalatnán végrehajtást szenvedők lakásán leendő eszközzésére **1905. évi október hó 12-ik** napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak adatni.

Amennyiben az előverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Gyulafehérvárt, 1905. évi szept. hó 16. napján.
Scherer Gáspár kir. bir. végrehajtó.

Cs. és kir. udvari műasztalosok, kárpitosok és diszítők

Fodor Mihály utódai
BUDAPEST

f. évi május 1-seje óta

kizárólagosan: **IV., Váci-utca 24.**

Interieurs. Művészi kivitelű diszes és egyszerű berendezések eredeti tervek szerint.

Nagy ismeretsséggel bíró
intelligens urak

üzletszerzői minőségben felvételnek.

Legmagasabb jutalék és fix fizetés.

Foncière Pesti biztosító intézet főügynöksége

Gyulafehérvár főtér.

Mühle — „Őszi árjegyzéke“,

mely mindazt tartalmazza, mire a birtokosnak, úgy a kertésznek is őszi szüksége van, mint: magvak, — virághagymák, — szobákban virágok, — pálmák, — japán Chrysanthemumok, — rózsák, — rózsaszálkák, — gyümölcs- és díszfák, — bogárok, kiváltképpen szamócák stb. és kívánatra **ingyen** megküldetik.

Minden egyes megrendeléshez a legújabb kertészeti kézikönyv **„Mühle-, Őszi termesztmények“**, mely mindazon tudnivalókat tartalmazza, minek az őszi folyamán meg kellene történnie, hogy téli és tavaszi virágokat miként kell nevelni, — növényeket, rózsafákat stb. őszi előnyvel, hogy lehet ültetni stb. — Vásárlóim, kik a tavaszi új kertészeti kézi könyvemet **„Mühle tanácsadója a kertmivvelésben“** még nem kapták volna meg, ezek az őszi megrendelések alkalmával ezt kérni méltóztatassanak. E kiadványom sem lesz külön elárusítva, csakis b. vevőim kapják meg ezt.

MÜHLE VILMOS

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár.

Eladó házas telek.

Gyulafehérvárt, az első városrészben, a Szent-Mihály-utcában 37-ik szám alatti házastelek, mely áll 3 szobából, konyhából, kamrából, kis virágos és nagy veteményes kertből,

örök áron szabad kézből eladó.

Értekezhetni Schwarez Áron tulajdonossal főtéri üzletében vagy e lap kiadóhivatalában.

Egyszeri átsimítás

Schicht-szappannal

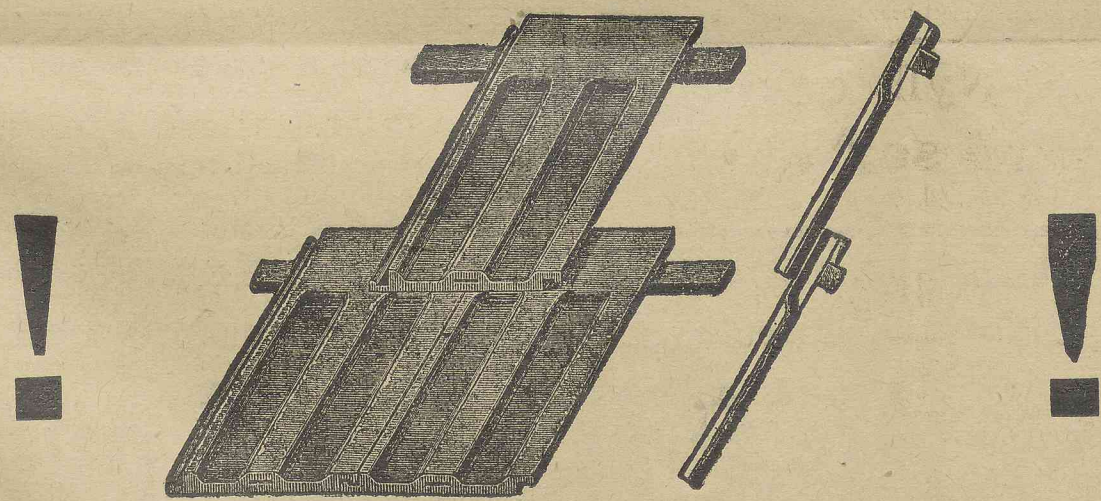
(Szarvas vagy külesszappan)

pótol

Kétszeri átsimítást közönséges szappannal.

Schicht-szappan a legjobb és használatban a legolcsóbb!

Schwartz Henrik gőztéglagyár SZÁSZRÉGEN.

13.393. számú magy. szabadalom.

Sima átfedési felületű horonycserép. A jelenkor legtökéletesebb tetőcserepe. Tökéletes vízmentes fedés. Gazdagon mélyített vízcsatornák, a víznek gyors lefoiyására. Biztosított oldalszegély. Teljes biztosság vihar ellen. Könnyű súly, tehát csekély tetőmegterhelés. Négyzetméterenként 15 drb., ennek súlya csak 33 kg. Versenyképes szolid árak.

Gyors szállítás.

Keil-lakk

legkitűnőbb mázoló-szer puha padló számára.

Keil-féle viasz-kenőcs kemény padló számára.

Keil-féle fehér „Glasur“ fénymáz 90 fill.

Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fil.

Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

J. B. MISSELBACHER SEN. CZEGNÉL GYULAFEHÉRVÁR.

Marosvásárhely: ANT. STAIBL. Szászrégen: C. TRAUGOTT KOSCH.

Nyavalyatörés.

Ki nyavalyatörés, göres és más idegen állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. Haffyú gyógyszerár által Majna Frankfurt.

Mi a szösz?! . . . A papa megengedte, hiszen Jakobi-féle antinicotin-cigaretta-hüvely.

Megbízható és szorgalmas

ügynökök

olyan vidékről, a hol a szőlő megterem és szőlőműveléssel foglalkoznak és a hol a filoxera pusztításait már megkezdte vagy pedig a hol szőlőültetéssel foglalkoznak: szép, állandó és biztos mellékkeresetre tehetnek szert, ha címüket közlik Hegyi Lajossal Budapest, Király-utca 13. I.

Az óvatos szőlőművelő

nem fényes árjegyzékből, hanem az anyag személyes megtekintése által tájékozza magát, honnan fedezze az ojtványszükségletét. Saját érdekében ne tessék elmulasztani a medgyesi állomás közelében fekvő ország-híres ojtványtelepemet meglátogatni, mire tisztelettel meghívja

az „Erdélyi első szőlőajtványtelep“ tulajdonosa

Ambrosi Mihály

szőlőnagybirtokos, az erdélyi sz. gazdasági egyesület szőlőseti bizottság elnöke.

Világkiállítás St. Louis 1904.
Legmagasabb kitüntetés „Grand Prix“

Fischer és Társa faiskolák

Nagyenyed (Alsófehérmegye.)

40 katasztrális holdon fekvő faiskolánk Erdélyben a legnagyobbak és leggazdagabbak.

Készlet: 80.000 gyümölcsfa különböző alakokban és a legjobb és legfinomabb fajokban.

Gyümölcsvadoncokban

készlet 1 millió.

Gledicsia

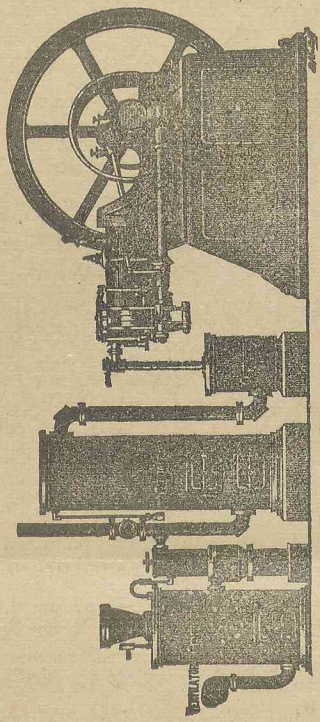
legjobb kerítésnövényben készletünk 1 millió.

Akácza,

erdősítésre alkalmas 1 millió. Diszcseserjék, sétatér, magános fák.

Árjegyzék ingyen.

Faiskoláink megtekintésére az érdeklődőket tisztelettel meghívjuk.

Eredeti OSERS és BAUER motorok

BUDAPEST, VI., Podmaniczky-utca 18.

Motorgyár és vasöntő: Bécs.
Benzin- és petróleum-motorok és locombilok, szivó-gáz-motortelepek
2-3 fill. üzemköltséggel. — Kedvező fizetési feltételek. — Elsőrangú
gyártmány. — Költségvetés és árjegyzék ingyen.

Amerika.

== Indulás minden szombaton Havreből. ==
Franczia vonal.

Kényelmes, gyors utazás. Kitűnő ellátás
borral és likőrrel. Menetjegyek minden ameri-
kai vasuti állomáson. Eredeti árakban.
Bővebb felvilágosítás azonnal kapható díj-
mentesen és bérmentve:

Französische Linie
Wien, IV. Weyringerg. 8.

A hajós-utczában 40. házszám alatt
levő nagykiterjedésű

házastelek,

mely majorságnak is alkalmas, kedvező
feltételek mellett eladó. Értekezhetni
ott a tulajdonossal, vagy a lap kiadóhivatalában.

SZÖRVESZTŐ

A vegyileg megvizsgált, amellel hatóságilag
az arczbőrre ártalmatlannak talált.

eltávolítja hölgyeknél az oly csunya, kellemetlen
arczszőrt gyökereztől, anélkül, hogy az arczbőr-
nek legkevésbé is ártana és az arcznak meg-
adja az üdéséget, finomságot és simaságot.

Ára 7 korona.

Vidéki megrendeléseket diszkrétan utánvét mellett eszközöl:
Schmidek I. Budapest, VII., Nyár-utca 18.

Zománczozott edényt

kiváló minőségben, mégis bámulatos olcsó árban, mint: 6
lábast és 6 fazekat különböző nagyságban 1 frt.
83 krért, 6 egész nagy főzőfazék és 6 egész nagy főző-
lábas 3 frt. 47 krért. és egy mosdókészlet, mely 1
lavor, vizesveder, mosdókanna, éjjeli, szappantartó
és fogkefektartó, összesen 6 drb. 2 frt. 93 krért, ingyen
csomagolva utánvét mellett szállítok.

WEISZ B. gyári raktár, Budapest, Csengeri-utca 72.

A „Pesti Napló”

uj karácsonyi ajándéka.

Modern Magyar Festőművészek

a ezime uj kiadványunknak,
melyet 1905. évi karácsonyi ajándéku szán-
tunk t. előfizetőinknek.

Ezen uj ajándékművünk, noha foly-
tatása és kiegészítő része lesz a „Ma-
gyar Festőművészek Albuma”-
nak, mégis mint teljesen önálló mű
gyönyörű foglalatra lesz a modern ma-
gyar festőművészet remekeinek.

Eddigi karácsonyi ajándékaink is a
magyar irodalmat és magyarmű-
vészetet szolgálták, nagyszabású és
nagyértékű díszművek százezernyi
példányaival terjesztve el a magyar költ-
észet és festőművészet nagyjai-
nak alkotásait. A remekművek e díszes
sorozatát folytatja most a „Pesti Napló”
uj és minden eddigi ajándékát túlszár-
nyaló díszművel: a **Modern Magyar
Festőművészek-kel.**

Ötven nagyszabású festményt szemeltünk ki a
modern magyar festők alkotásaiból, nagyrészt mesteri kivi-
telű műlapokon és gyönyörű, több színnyomású ké-
pekben. — Ezenkívül be fogjuk mutatni e műben jelesebb
festőink vonzóan megírt életrajzát. A szöveget, amely a
modern magyar festőművészet történelmét fogja tárgyalni,
elsőrendű esztétikusaink könnyed előadásában, színes képek
és rajzok fogják tarkítani. Albumunk külső formájában is
követni fogja eddigi törekvéseinket és a magyar könyv-
kötőiparművészet újabb alkotása lesz.

Ezt az uj, páratlan díszű ajándékunkat megkapja kará-
csonyra állandó előfizetőnkön kívül minden uj előfizető is,
aki mostantól kezdve egy évre megszokás nélkül a
Pesti Naplóra előfizet. Az előfizetés fél és negyedévenként,
sőt havonta is eszközölhető. — Előfizetési ár: 1 évre 28
kor., félévre 14 kor., negyedévre 7 kor. 1 hora 2 kor. 40
fill. — Mutatványszámot szívesen küldünk. Tisztelettel
a „PESTI NAPLO” kiadóhivatala.

Villamos és gőzerőre berendezett gyár

távolról sem képes oly olcsón finom és jó hang-
szert szállítani, mint

Reményi Mihály

a magyar királyi zene-akadémia házi hangszerkészítője,
azért ne vásároljon semmiféle hangszert legyen az hegedű
gordonka, cimbalom, harmonium, harmonika, fa- vagy rézfúvó-
hangszer, húr stb. stb., míg Reményi
legújabb ábrákkal ellátott képes
árjegyzékét át nem olvasta, mely
ingyen és bérmentve küldetik Bu-
dapestről Király-utca 58. Zenekarok tel-
jes felszerelése a legolcsóbb ár-
kon. Külön költségvetés díjtalanul.
— Kivitel a világ minden részébe

nagyban és kicsinyben. Zongorák és czimbalmok
javítása és hangolása. Az összes hangszerek javítása szak-
szerűen és olcsón.

Én, Csillag Anna

185. cm. óriás hosszú Loreley-haja-
mat az általam feltalált kenőcs 14
havi használata után értem el. Ezen
kenőcs az egyedüli szer a hajápolá-
sára, a növes előmozdítására, a fej-
bőr erősítésére; uraknál erős és tel-
jes szakállt növeszt és már rövid idei
használat ugy a hajnak, mint a sza-
kállnak természetes fényt és teltsé-
get kölcsönöz és megóvja ezeket a
korai megöszüléstől egész a késő agg-
korig.

Egy tégely ára 1, 2, 3 és 5 frt.
Postai szétküldés naponként az ösz-
szeg előzetes beküldése vagy utánvét-
tel az egész világra a gyárból, hova
minden rendelés intézendő.

Csillag Anna
Wien I., Graben 100.

Az ipar csodája.

Csak 7 koronáért készítek mérték után egy remek sza-
bású divatos férfinadrágot egy csődtömegből szár-
mazó nagyon finom és tartós fekete, sötétkék, szürke
vagy barna posztóból. Mértéknek elegendő a nad-
rág belső hossza és a hasbőség. **Lichtmann Sán-
dor**, szabó-mester, Budapest, Rottenbiller-utca 4/B. fél-
emelet. Vidéki rendelések, pontosan eszközöltetnek
utánvétet. 2 nadrág rendelésnél bérmentve. Minták
a nagy költség miatt nem küldetnek.

EGÉSZEN INGYEN VÁSZNÁKAT

nem kapni sehol, de sikerült nekem több ezer vég **Oyama-
vásznat** kitűnő minőségben megvásárolni, melyek úgy fehér-
neműekre valamint ágyluzatokra nagyon ajánlatosak és azo-
kat kb. 30 rőfös végekben majdnem **ingyen** és pedig:

1 vég Oyama-vásznat jó minőségben	3 frtért
1 „ „ „ finomabb minőségben	4 „
1 „ „ „ legfinomabb minőségben	5 „
1 „ 50 rőfös kiváló minőségű Oyama-vásznat	frt. 7,50
1 „ damas kgradli legfin. minőségben	5,50
1 „ lepedő vászon, nagyon tartós	4 frtért.
1 „ Oxford, sötét és világos színben nagyon erős, férfiingre és ágyluzatokra	5 „
1 „ Kanavász, rózsá, sötétkék, világoskék és piros, lila csikokkal nagyon jó minős.	4 „
1 „ Kanavász, rózsá, sötétkék, világoskék, piros, lila csikokkal kiváló jó, finom minős.	5 „
1 „ Chiffon nagyon jó minőségben	4 „
1 „ „ „ legfinomabb minős.	5 „
1 drb. női ing finom vásznból, disztive	50 krért.
1 „ „ szépen disztive bármely nagyságban, kiváló finom vásznból	75
valamint damaszok és kávésterítékeket	2-4 frtíg.

csak én szállíthatok ingyen csomagolás utánvét mellett.
WEISZ B., Budapest, VI. Csengeri-utca 72.

+ SOVÁNYSÁG. +

Az egyedüli eredménytől kísért szer a dr. Wil-
liam Harlley tanár amerikai erőtáppora. Soványok tartós,
szép telt testidomokat nyernek. Hölgyek remek keblét.
6 hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállás. Vérszegénység,
sápkór, idegesség és gyomorhajosoknak nélkülöz-
hetetlen szer. Kitüntetve: Chicagó, Berlin, London,
Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. Dobozon-
ként 1 frt. 10 kr. Használati utasítással.

Főraktár: **Zeisler Mór V.**
Budapest, VII. Podmaniczky-utca 61. II. 20.

Első styriai kötőgép-gyár

FOGL J. L. műgépész

Magyarországi képviselő és raktár.
Budapest VI. Teréz-körút 20.

A leghíresebb **kötőgépek** tömlőzárral, házi és
ipari célra, részletfizetésre is kapható:
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Varrógép- és kerékpár-javító-műhely.

Tanítás ingyen.

Jó minőségű must hl.-ként

12 frt.

Ugyanott 500 hl. egy tömegben megvehető.

Csemege szőlő, őszi duráncai barack,
rétes-alma postaládánkint 1 forint.

Zöld paprika. Uborka.

Paradicsom postaládánkint 80 kr.

Előleges pénz beküldése mellett szállít

Szabó Géza, Csongrád.

Kitűnő minőségű és legmagasabb szilárdságú **Portland-Cementet** ajánl olcsó áron a

Brassai PORTLAND-CZEMENT-gyár

BRASSÓBAN.

Itt helyben kapható id. Misselbacher J. B. cégénél.